



HISTORICUS MET EEN MISSIE

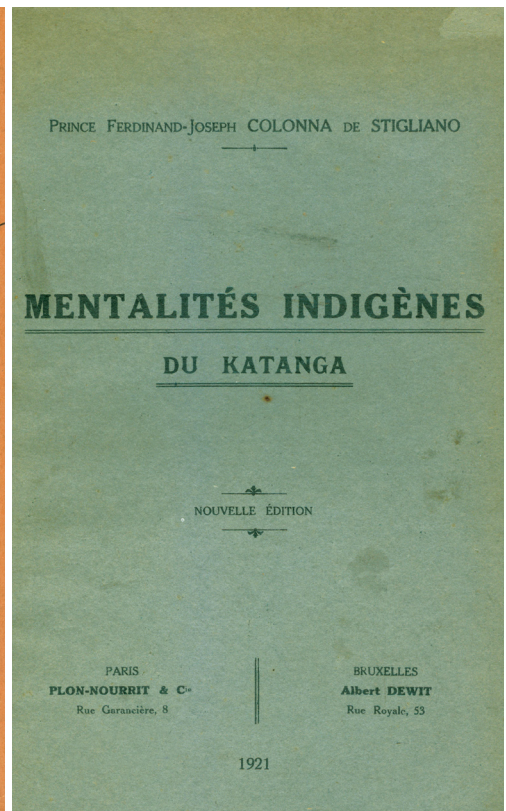
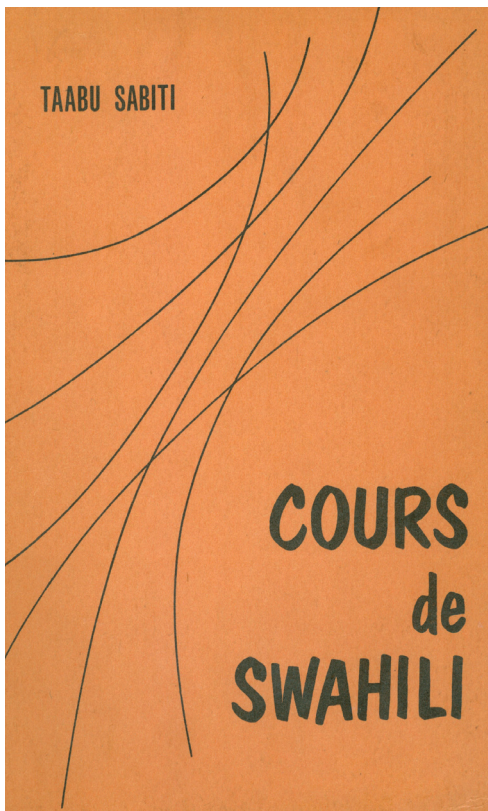
PRIVÉBIBLIOTHEEK JEAN-LUC VELLUT

Carine Dujardin

“Wie kleiner gaat wonen, heeft een oplossing nodig voor zijn bibliotheek.” Zo verging het ook historicus Jean-Luc Vellut. In de context van zijn verhuis vertrouwde deze Congo-historicus zijn omvangrijke privébibliotheek toe aan KADOC. Vooral de verdiensten van KADOC inzake onderzoek en bewaarbeleid rond gedeeld erfgoed speelden een doorslaggevende rol in zijn beslissing. Aangezien de omvangrijke collectie maar gedeeltelijk in het collectieplan van KADOC kon worden ingepast, werd in overleg met de bewaargever een aangepast waarderings- en herbestemmingstraject uitgewerkt.

Als hoogleraar aan de UCL en aan het Centre d’histoire de l’Afrique maakte Jean-Luc Vellut zich verdienstelijk op het vlak van de moderne geschiedenis van Centraal-Afrika. De Afrikaanse geschiedenis een volwaardige plaats geven “in de grote hoofdstukken van de wereldgeschiedenis” beschouwde hij als een levensproject. Zoals hij in het kader van zijn onderzoeksmandaat aan het NIAS (Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences) formuleerde, wou hij zich vooral inzetten voor het tot stand komen van een Afrikaanse historiografie. Daarin moesten zowel Afrikaanse als Europese actoren een plaats krijgen en zowel het Afrikaanse als het Europese perspectief aanwezig zijn op basis van gelijkwaardigheid. Om dat levensproject te realiseren, hechtte hij veel belang aan de creatie van werkinstrumenten en aan de vorming van Afrika-historici. Getuige daarvan zijn *Guide de l’étudiant en histoire du Zaïre* (1974) en de vele naslagwerken, tekstuittgaven en bronnenpublicaties van zijn hand, zoals de *Bibliographie historique du Zaïre à l’époque coloniale* (1996), bronnenuittgaven van *Mouvements religieux* en het kibangisme (1983), brievenuitgaven van de scheutisten Fernand Allard (2001) en Emeri Cambier (2001) en van Simon Kimbangu (2005). Zij schiepen mee de voorwaarden voor het tot stand komen van een meer evenwichtige afrocentrische benadering van de Afrikaanse geschiedschrijving in een mondiale context.

De mondiale oriëntatie van zijn onderzoek komt ook tot uiting in de internationale samenwerkingsverbanden die in het kader van zijn wetenschappelijke activiteiten tot stand kwamen. Zo publi-



ceerde hij zowel bij Europese, Canadese als Afrikaanse uitgevers. Ook met tal van Afrikaanse instellingen werkte hij samen, zoals CERDAC (Centre de Recherche et de Documentation sur l'Afrique Centrale), IRES (Institut de recherches économiques et sociales) en UNAZA (Université nationale de Zaïre) (Congo – Leopoldville/Kinshasa).

Zoals iedere historische realiteit is ook de historische vraagstelling tijdgebonden. Velluts belangstelling breidde zich uit van politieke geschiedenis ((de)kolonisatie, kapitalisme en imperialisme) naar sociaal-economische, culturele en religieuze thema's, met oog voor eigentijdse concepten, zoals beeldvorming en materiële cultuur. Vanuit zijn deskundigheid in de koloniale geschiedenis verleende hij wetenschappelijk advies aan Europalia-projecten over Portugal (1991) en Mexico (1993) en aan de overzichtstentoonstelling over Congo in het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren, waarvoor hij ook bijdragen voor de catalogus leverde (2005). Hij begeleidde tal van thesen en doctoraten met betrekking tot de koloniale geschiedenis van Afrika, voornamelijk Congo, Burundi en Rwanda. De veelheid aan thema's en subthema's waarover hij publiceerde, illustreren zijn oog voor de complexiteit van de historische realiteit en zijn zin voor nuance.

Waarderingstraject

De bekommernis van deze gedreven historicus om zijn waardevolle privébibliotheek niet verloren te laten gaan, illustreert zijn engagement. Aangezien maar een deel van de omvangrijke collectie in de erfgoedbibliotheek van KADOC kon worden geïntegreerd, is in overleg met de bewaargever een aangepast waarderings- en herbestemmingstraject uitgewerkt. Publicaties die in het collectieplan van KADOC konden worden ingepast, zijn opgenomen in de bibliotheekcatalogus en voor de gebruiker raadpleegbaar via de KADOC-website.

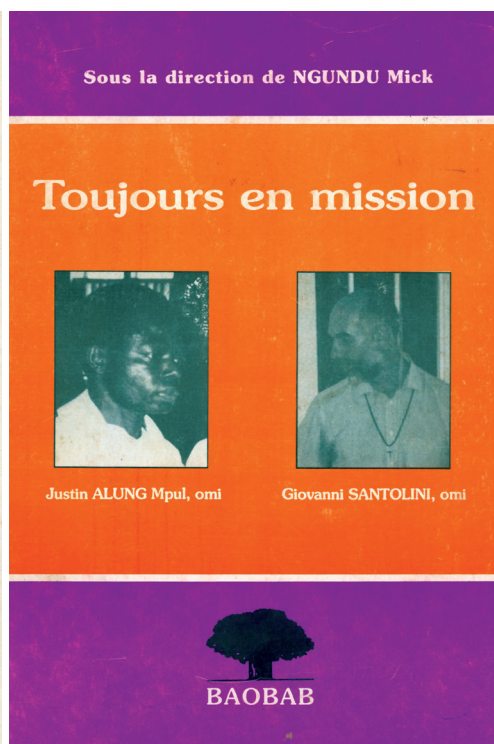
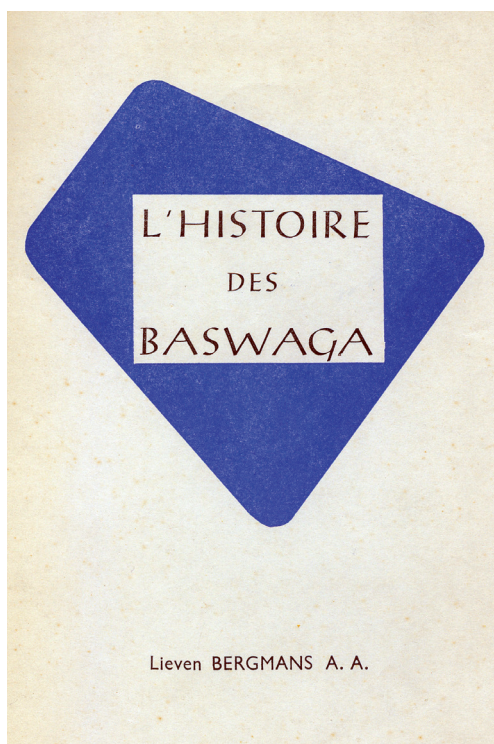
Meer algemene publicaties over Congo en het Belgische mandaatgebied werden samengebracht in een historische referentiebibliotheek, die in KADOC als handbibliotheek ter beschikking wordt gesteld van binnen- en buitenlandse onderzoekers. Die referentiebibliotheek is ontsloten via een verkorte titelbeschrijving in LIAS, waar ook de inhoud en wetenschappelijke betekenis van de collectie worden toegelicht voor de gebruikers.

Publicaties die niet in deze categorieën thuishoren, werden in overleg met de bewaargever overgedragen aan bewaarbibliotheeken binnen (Maurits Sabbebibliotheek, Centrale Bibliotheek) en buiten de KU Leuven, waar ze met verwijzing naar de herkomst ter beschikking zullen worden gesteld. Andere deelcollecties, zoals microfilms van Belgische koloniale archieven die inmiddels verdwenen zijn, werden overgedragen aan de UCL. Een kopie ervan zal worden overgedragen aan het Rijksarchief.

Missiebibliotheek plus

De titels die in de erfgoedbibliotheek van KADOC werden geïntegreerd, hebben vooral betrekking op de katholieke en protestantse missiegeschiedenis in Congo en Centraal-Afrika, met uitgaven door en over de activiteiten van de Witte Paters, jezuïeten, zusters van Liefde e.a. De erfgoedcollectie overstijgt het strikt religieuze. Diverse aspecten van het maatschappelijk leven komen aan bod. Talrijk zijn de publicaties over de inlandse cultuur, gaande van missieromans en reisverhalen, tot spreekwoorden, vertellingen en liederen van de Ngbandi of grammatica en vocabularia in het Lebeo. Opvallend is de sterke vertegenwoordiging van Afrikaanse auteurs en uitgeverijen. Die vertegenwoordigen vaak het officiële kerkelijke standpunt (ACEAC, Association des Conférences Episcopales de l'Afrique Centrale (Kinshasa)) of dat van een religieus instituut (Limete, Missionnaires de Scheut (Kinshasa)) of een katholieke of seculiere onderzoeksinstelling (Centre d'Étude des Problèmes Sociaux Indigènes (Elisabethville-Lubumbashi)).

Ook de referentiebibliotheek over de kolonisatie en dekolonisatie van Centraal-Afrika is veel ruimer dan men zou verwachten. Ze documenteert in de eerste plaats de koloniale en politieke aan-



wegigheid van België in de regio, maar bevat ook heel wat informatie over de koloniale activiteiten van Frankrijk, Duitsland en de Verenigde Staten. Het merendeel van de publicaties zijn in het Frans en het Engels, maar we treffen er ook Nederlandse, Duitse en Italiaanse titels aan. Naast geopolitiek en economische ontwikkelingen zijn sociale en culturele thema's ruim vertegenwoordigd, zoals onderwijs, gezondheidszorg, rechtspraak, demografie en media, maar ook orale tradities, etniciteit, taal, muziek en dans. Diverse disciplines komen aan bod: geschiedenis, filosofie, sociologie, archeologie.

Onderzoek

De betekenis van deze opmerkelijke bibliotheek situeert zich vooral op het gebied van de koloniale geschiedenis en katholieke en protestantse missiegeschiedenis in Congo en de Belgische mandaatgebieden. De veelheid van thema's die erin vertegenwoordigd zijn, en de ruime aanwezigheid van naslagwerken, bronnenpublicaties en werkinstrumenten bieden een brede waaier aan onderzoeksperspectieven. De sterke vertegenwoordiging van Afrikaanse auteurs en uitgevers schept de mogelijkheden voor het doorbreken van de gangbare eurocentrische benadering in de Afrikaanse historiografie en dat binnen een mondiale context.